

УДК 327.8

Товмашенко Р., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування

Науковий керівник: Липовська Н.А., д.держ.упр., професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ПУБЛІЧНА ПОЛІТИКА ЯК КОНЦЕПТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Публічна політика – відносно молоде поняття публічного управління, що виникло в середині ХХ століття як необхідність поєднання політичної теорії з публічною практикою сучасних національних держав. Сьогодні публічна політика є узагальнюючим поняттям, яке охоплює багато вимірів політичного. При цьому теоретичні межі проблем публічної політики визначаються, з одного боку, міждисциплінарною рефлексивною парадигмою аналізу формування відкритого демократичного суспільства; з іншого боку, необхідно осмислити зміст, організаційні та технологічні перетворення політичної та адміністративної систем сучасних держав. Така множинність вимірів концепції публічної політики вимагає від дослідників не лише характеристики кожного виміру, а й встановлення взаємозв'язків та перетинів, які складають систему координат публічної політики.

Завдяки зусиллям кількох поколінь західних та українських дослідників рефлексивні аспекти політичної дійсності розкриваються через співвідношення двох взаємозалежних понять – «публічна сфера» і «публічна політика».

Розвиток антитези «публічне і приватне», що існувало ще з часів античної філософії, знайшло відображення в роботах Г. Арендт, де автор розуміла приватну сферу домашнього господарства, в якій панують праця і виробництво речей. Публічною сферою називали сферу людської діяльності. У концепції Г. Арендт публічна сфера, що розглядається в контексті полісної державності, представлена як фундаментальний аспект людського життя, середовище для розвитку людства – формування в ньому кращого і унікального, а держава - продукт громадської діяльності людей [1]. Публічність означає готовність людини зустрітися з Іншим за певними формальними правилами в спеціально організованому (інституціоналізованому) просторі, тобто створення спільної реальності та її представлення світові через публічність до того, що є матеріальним, видимим, публічним і відкритим. Публічна сфера «збирає» людей і запобігає виникненню егоїзму та індивідуалізму шляхом формалізації взаємодій та розмежування позицій та установок, які люди займають відповідно до їхнього місця в публічному просторі. На думку Г. Арендт, людина входить у публічний простір не для того, щоб повідомити світові про себе, а для того, щоб запропонувати світові свій погляд, послання та дію, знайти згоду та підтримку інших, взаємодіяти з іншими у сфері політики.

У публічній сфері, що має характер універсальності, різні суб'єкти заявляють про себе як про автономних носіїв загальнозначущих цінностей, здатних реалізувати їх у своїй діяльності через взаємодію з іншими суб'єктами. Публічна сфера стає місцем зустрічі минулого, сьогодення та майбутнього, де актуалізується досвід та історія багатьох поколінь. Публічна сфера як політичний, соціальний і культурний феномен, що формує, накопичує і передає різноманітні цінності, ідеї, досвід, події, будується на традиційних формах політичної боротьби за колективну свідомість через механізми символізації, відчуження і привласнення. Як частина політичного простору публічна сфера має таку властивість, як інтерсуб'єктивність, оскільки «вона існує у свідомості людей, які в процесі соціалізації засвоїли норми і правила політичної поведінки, способи

ментальної реконструкції владних відносин, розуміння ієрархії суспільства та вміння адекватно інтерпретувати очікування інших людей». Взаємодія (як спілкування, так і включення у взаємодію) відбувається на основі символізації, тобто наділення культурними ідеалами – моделями особистості - суб'єктом дії, які є обов'язковим набором соціально схвалених якостей, що формуються в процесі вільного і відкритого обміну. Універсальні характеристики публічної сфери як простору, в якому можлива діяльність людини у взаємодії з іншими суб'єктами на основі загальнозначущих норм і цінностей, визначені Х. Арендт, стали вихідною теоретичною тезою для дослідження взаємозалежності та взаємозалежності публічної сфери та публічної політики.

Як зазначають українські науковці О. Г. Пухкал, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник і С. О. Телешун, у сфері дослідження публічної політики чітко простежується тенденція до інструменталізації поняття «публічна політика» [2], проте, уніфікації підходів та усталеності терміна не відбувається. Виокремлюються основні підходи до трактування суті цієї категорії, а саме: «публічна політика як транспарентний процес прийняття політичних, політико-управлінських рішень, де ступінь публічності визначається наявністю каналів доступу заінтересованих груп до цього процесу»; публічна політика як цілеспрямований вплив, який справляють структури публічної влади. У такому значенні термін «публічна політика» найчастіше вживається в контексті реалізації публічного управління; публічна політика як програма, що містить стратегії розвитку держави; публічна політика як визначений курс дії публічної влади. Таке значення може мати місце в контексті реалізації певної ідеології правлячого класу; публічна політика, сутністю якої є публічна діяльність. Остання розуміється як репрезентована в публічній сфері активність політичних та неполітичних акторів, які через взаємодію прагнуть реалізувати власний інтерес. Діяльність держави проявляється у сфері задоволення соціальних запитів, відповідно публічна діяльність здійснюється з метою оптимізації та раціоналізації управлінських рішень [2]; публічна політика як механізм підтримки публічного порядку; публічна політика як форма політичного процесу, що реалізується в публічному просторі, підтримується інформаційно-комунікаційними та іншими видами ресурсів, представлений цілісним комплексом вертикальних і горизонтальних взаємодій його учасників» [3, с. 5–6].

На думку української політологині О. М. Чальцевої, не можна не зважати й на те, як самі вчені аналізують у своїх працях публічну політику: як систему чи як курс розвитку держави, як комунікацію між владою і громадянським суспільством, як стратегію розвитку, чи процес прийняття рішень тощо [4, с. 10].

Проте, не зважаючи на потужний науковий доробок, подальшого обговорення потребують питання зміцнення демократичних настанов в дискурсі публічної політики в Україні.

Список використаних джерел:

1. Коли добро стає спокусою: Ганна Арендт про банальність зла. 28 липня 2022. <https://www.newlib.org.ua/koly-dobro-staie-spokusoiu-hanna-arendt-pro-banalnist-zla/>
2. Публічна політика : навч. посіб. / авт. кол.: С. О. Телешун та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна. Київ : НАДУ, 2016. 340 с.
3. Публічна політика в процесах реформування системи державного управління України; С. О. Телешун та ін. Київ : НАДУ, 2016. 192 с.
4. Ребкало В.А., Валевський О.Л., Кальниш Ю.Г. Купрій В., Тертичка В. Соціально-політичне середовище публічної політики. Конспект лекцій. Київ. 2009. 224.
5. Чальцева О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика : монографія. Вінниця : ФОП Барановська Т. П. 2017. 336 с.